La ciutat ´Guinness´ de les calamitats

El llibre "Girona. Històries, curiositats i misteris" reporta nombrosos desastres de la història de Girona

Ramon Alberch.

GIRONA | DANIEL BONAVENTURA

El llibre Girona. Històries, curiositats i Misteris (Viena Edicions), presentat dijous, reporta nombrosos desastres que han marcat la història de la ciutat de Girona i sense cap mena de dubte ha influït el el caràcter dels gironins, com l'aiguat del 6 de febrer del 1548 que va fer anar a terra una desena de cases del carrer de les Ballesteries, deixant un luctuós rastre de vint morts, o els tres monjos de Monestir de Sant Esteve de Banyoles, acusats d'assassinat al segle XVII l'abat amb una càrrega de pólvora, representats per tres imatges de pedra conservades en una de les voltes de la Rambla. Aquest diari es va fer ressò en l'edició de dijous d'aquestes dues històries. Però no s'acaben aquí les inquietants calamitats gironines que el reeixit llibre de l'historiador i arxiver Ramon Alberch acaba de publicar. "Ben segur que en un hipotètic llibre Guinness dels rècords entorn d'incidències calamitoses, la ciutat de Girona ocuparia una bona posició en dues dissorts gairebé seculars: els setges militars i els aiguats", assegura l'autor.

1. Un aiguat i uns sants protectors

Un dels primers capítols del llibre revela que en alguns períodes, com al segle XVIII, s'arriben a documentar una quarantena d'aiguats, amb els fatídics de 1765, 1777 i 1783. Precisament al del 21 de desembre de 1783 fa referència Ramon Alberch en un report de fets que posa en evidència el gran salt endavant que va significar la superació de l'Antic Règim.

"Davant el perill imminent, els regidors utilitzaven els darrers recursos que els quedaven: demanar al Capítol de la Catedral que fes una sèrie de misses i precs davant els sepulcres de Sant Narcís i Sant Dalmau, patrons de la ciutat...". És clar que també treien les baranes dels ponts perquè no obstaculitzessin l'aigua. De tota manera, i aquest era l'esperit poc científic d'una època en què els homes eren fortament supersticiosos, "quan va parar de ploure es van celebrar misses en agraïment a Sant Dalmau i Sant Narcís", explica el documentat llibre de Ramon Alberch, mentre al fons de la ciutat emergia el panorama devastat de la retirada de les aigües.

2. Muralles i setges

L'elogiat patrimoni històric i arquitectònic que avui exhibeix amb orgull la ciutat, paisatge de fons de fotografies de milers viatgers d'arreu del món, té origen en impietoses campanyes militars que, no fa tants anys, amenaçaven la convivència. Francs, alamans i cabdills àrabs van desafiar unes inexpugnables defenses, en origen romanes, testimoni també de les atrocitats de guerres civils, les invasions franceses, culminades amb els

setges napoleònics, i les carlinades. Unes pedres que parlen de sacrificis heroics, que ara es poden llegir plaentment gràcies a la ploma de l'arxiver Alberch, fins desembocar en una muralla estèril per a la guerra, però molt eficaç per a la pau turística.

"El sacrifici heroic, portat massa lluny per l'entossudiment del general Álvarez de Castro, va propiciar que la ciutat quedés en una situació límit i que aquest impacte urbanístic, econòmic i demogràfic, comprometés greument el seu creixement al llarg del segle XIX". El llibre reporta els últims setges: "El novembre de 1843 la ciutat va capitular davant el general Prim després de sis dies de setge i, finalment, el febrer de 1874 Girona va patir un bloqueig per part dels carlins".

3. Les imatges religioses al carrer

La manifestació religiosa popular és encara visible en la gran profusió de fornícules amb figures de sants i verges que l'atrafegat dia a dia fa passar desapercebuts. Però només d'aixecar una mica el cap trobarem aquestes figures, algunes fins i tot il·luminades de nit, a l'alçada de la primera planta dels edificis.

"L'any 1960, Jaume Pumarola, en un article publicat a la Revista de Gerona, en relacionava i descrivia [fornícules] no menys de 42. D'aquestes se n'han conservat no menys de la meitat; algunes d'elles molt significades i que denoten la permanència d'un costum ancestral de col·locar aquestes imatges en llocs públics en senyal de protecció i devoció".

4. La petja dels jueus

La presència jueva a la ciutat de Girona, organitzada entorn d'una comunitat que al segle XV va arribar a les vuit-centes persones, ha propiciat, malgrat la seva expulsió el 1492, nombrosos estudis i tasques de recuperació, com les dels fragments de manuscrits redactats en caràcters hebreus. Però pel que fa a restes materials, cal remarcar la conservació en alguns indrets de la ciutat, als brancals de les portes, d'unes escletxes de pocs centímetres que són un se?nyal inequívoc d'haver estat residència jueva. Cada brancal tenia encaixada una mezuzà, un pergamí on hi havia escrit en hebreu algun passatge del Deuteronomi. El text s'enrotllava i es tancava en un estoig cilíndric que s'encaixava al brancal de la casa.

"Així -explica Alberch- cada vegada que el jueu sortia de casa seva, la tocava amb la mà mentre deia: 'El senyor guardi la meva sortida i entrada ara i sempre". La mezuzà més visible és a la casa del número 33 de la placeta de l'Institut Vell. A Girona es conserva una mezuzà original al Museu Bíblic del Seminari, trobada en enderrocar l'any 1886 una paret interior de la casa núm. 15 del carrer de la Força.

4. Els passos subterranis

És ben documentada l'existència de passadissos subterranis que connectaven torres i baluards, per tal de propiciar la fugida dels militars en cas de derrota. "Encara als anys vuitanta del segle XX, amb motiu d'unes

obres a la caserna de la plaça de Sant Pere, es varen retrobar les traces d'aquestes connexions d'origen militar. Més suggestiu i literari, en canvi, és el pas que connectava l'antic edifici de la Canonja Vella, a la placeta de l'Institut Vell, amb el carrer de les Ballesteries; la imaginació popular atribuïa a aquesta drecera la funció de permetre als jueus escapolir-se en els moments en què eren perseguits (...). Carles Vivó reporta el cas d'un pas subterrani que era emprat per les alumnes del Col·legi del Cor de Maria a la plaça de la Catedral".

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/cultura/2013/12/01/ciutat-guinness-calamitats/646085.html?utm_source=rss